वर्ज्जितं मानुषैर्भावैस्तथैव पुरुषैरपि । क्व वा त्वयाऽद्य गन्तव्यं प्रब्रूहि पुरुषर्षभ ।
अतः परमगम्योऽयं पर्व्वतः सुदुरारुहः । विना सिद्धिगतिं वीर गतिरत्र न विद्यते ।
देवलोकस्य मार्गोऽयमगम्यो मानुषैः सदा । कारुण्यात्त्वामहं वीर वारयामि निबोध मे ।
नातः परं त्वया शक्यं गन्तुमाश्वसिहि प्रभो । स्वागतं सर्व्वथैवेह तवाद्य मनुजर्षभ ।
द्रुमान्यमृतकल्पानि मूलानि च फलानि च । भक्षयित्वा निवर्त्तस्व मावृथा प्राप्स्यसे वधं । १११६
ग्राह्यं यदि वचो मह्यं हितं मनुजपुङ्गव ।

इति श्रीमहाभारते आरण्यपर्व्वणि तीर्थयात्रापर्व्वणि भीमकदलीखण्डप्रवेशे षट्चत्वारिंशदधिकशततोऽध्यायः ॥ १४६ ॥

॥ वैशम्पायन उवाच ॥ एतच्छ्रुत्वा वचस्तस्य वानरेन्द्रस्य धीमतः । भीमसेनस्तदा वीरः प्रोवाचामित्रकर्षण ।
॥ भीमसेन उवाच ॥ को भवान् किं निमित्तं वा वानरं वपुरास्थितः । ब्राह्मणानन्तरो वर्णः क्षत्रियस्त्वान्तु पृच्छति ।
कौरवः सोमवंशीयः कुन्त्या गर्भेण धारितः । पाण्डवो वायुतनयो भीमसेन इति श्रुतः ।
स वाक्यं कुरुवीरस्य स्मितेन प्रतिगृह्य तत् । हनूमान् वायुतनयो वायुपुत्रमभाषत । १११७०
॥ हनूमानुवाच ॥ वानरोऽहं न ते मार्गं प्रदास्यामि यथेप्सितं । साधु गच्छ निवर्त्तस्व मा त्वं प्राप्स्यसि वैशसं ।
॥ भीमसेन उवाच ॥ वैशसं वाऽस्तु यद्वान्यन्न त्वां पृच्छामि वानर । प्रयच्छ मार्गमुत्तिष्ठ मा मत्तः प्राप्स्यसे व्यथां ।
॥ हनूमानुवाच ॥ नास्ति शक्तिर्ममोत्थातुं व्याधिना क्लेशितोऽद्यहं । यद्यवश्यं प्रयातव्यं लङ्घयित्वा प्रयाहि मां ।
॥ भीम उवाच ॥ निर्गुणः परमात्मा तु देहं व्याप्यावतिष्ठते । तमहं ज्ञानविज्ञेयं नावमन्ये न लङ्घये ।
यद्यागमैर्नविद्याञ्च तमहं भूतभावनं । क्रमेयं त्वां गिरिञ्चैव हनूमानिव सागरं । १११७५
॥ हनूमानुवाच ॥ क एष हनुमान्नाम सागरो येन लङ्घितः । पृच्छामि त्वां नरश्रेष्ठ कथ्यतां यदि शक्यते ।
॥ भीमसेन उवाच ॥ भ्राता मम गुणश्लाघ्यो बुद्धिसत्त्वबलान्वितः । रामायणेऽतिविख्यातः श्रीमान् वानरपुङ्गवः ।
रामपत्नीकृते येन शतयोजनविस्तृतः । सागरः प्लवगेन्द्रेण क्रमेणैकेन लङ्घितः ।
स मे भ्राता महावीर्य्यस्तुल्योऽहं तस्य तेजसा । बले पराक्रमे युद्धे शक्तोऽहं तव निग्रहे ।
उत्तिष्ठ देहि मे मार्गं पश्य मे चाद्य पौरुषं । मच्छासनमकुर्व्वाणं त्वां वा नेष्ये यमक्षयं । १११८०
॥ वैशम्पायन उवाच ॥ विज्ञाय तं बलोन्मत्तं बाहुवीर्य्येण दर्पितं । हृदयेनावहस्येनं हनूमान्वाक्यमब्रवीत् ।
॥ हनूमानुवाच ॥ प्रसीद नास्ति मे शक्तिरुत्थातुं जरयाऽनघ । ममानुकम्पया त्वेतत् पुच्छमुत्सार्य्य गम्यतां ।
॥ वैशम्पायन उवाच ॥ एवमुक्ते हनुमता हीनवीर्य्यपराक्रमं । मनसाऽचिन्तयद्भीमः खबाहुबलदर्पितः ।
पुच्छे प्रगृह्य तरसा हीनवीर्य्यपराक्रमं । सालोक्यमन्तकस्येनं नयाम्यद्येह वानरं ।
सावज्ञमथ वामेन स्वयं जग्राह पाणिना । नचाशक्चालयितुं भीमः पुच्छं महाकपेः । १११८५
उच्चिक्षेप पुनर्दोर्भ्यामिन्द्रायुधमिवोच्छ्रितं । नोद्धर्त्तुमशकद्भीमो दोर्भ्यामपि महाबलः ।
उत्क्षिप्तभ्रुर्व्विवृत्ताक्षः संहतभ्रुकुटीमुखः । खिन्नगात्रोऽभवद्भीमो नचोद्धर्त्तुं शशाक तं ।
यत्नवानपि तु श्रीमाल्लाङ्गूलोद्धरणोद्धुरः । कपेः पार्श्वगतो भीमस्तस्थौ व्रीडाननाननः ।
प्रणिपत्य च कौन्तेयः प्राञ्जलिर्व्वाक्यमब्रवीत् । प्रसीद कपिशार्दूल दुरुक्तं क्षम्यतां मम ।